Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№ 91 (591) ♦ Середа, 19 травня 1993 року ♦ Ціна 8 крб.

Л.Кучма цитує У.Черчілля:

"МЕНІ НЕМАЄ ЧОГО ЗАПРОПОНУВАТИ ВАМ, ОКРІМ ТЯЖКОЇ ПРАЦІ..."

У-у, Черчілль!

Парламентська хроніка

ЗА КРИТИЧНОЮ МЕЖЕЮ

Ранкове засідання 18 травня

Сьогодні уряд України опинився, певною мірою, за критичною межею. Закінчився строк надзвичайних повноважень, наданих йому Верховною Радою, і депутатам належить вирішити, гідно чи ні вони використані, продовжити їх надалі чи зупинити.

Ради справедливості треба визнати, що Прем'єр-міністр Леонід Кучма тримався на трибуні спокійно й гідно, без будь-яких ознак нервозності.

(Закінчення на 2-й стор.).

ЗАМІСТЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ — ВСЕНАРОДНА РАДА

Так вирішала Конституційна комісія, яка на своєму засіданні розглянула поправки до проекту Конституції України, що викликали певні суперечки. Правда, цю назву найвищого законодавчого органу України має ще затвердити Верховна Рада.

Члени комісії постатейно в бурхливих дебатах «пройшлися» по кожній поправці, внесеній депутатами і робочою групою.

Робоча група і Комісія по підготовці нової Конституції України заявили, що вони готові уже в травні винести проект Основного Закону на розгляд Верховної Ради України.

Засідання Конституційної комісії вів її співголова І.Плющ.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Без Жириновського

У Симферополі відбулась міжрегіональна конференція ліберально-демократичної партії Росії за участю делегатів Криму, Черкаської, Житомирської, Донецької, Харківської областей. Тема — «відновлення великої Росії». Лідер партії В.Жириновський не приїхав, як спершу намічалося: МЗС України було проти його участі. Візит Жириновського перенесено на червень, але цей візит буде приватним.

Багатий бідному — товариш?

Наша газета вже розповідала про одеського бізнесмена Едуарда Хачатряна, який упродовж останніх років безкоштовно годує в своєму ресторані близько 500 малоімущих пенсіонерів та членів багатодітних сімей. І ось новий крок благодійника: він відкрив у Жовтневому районі міста медичний центр милосердя для людей похилого віку. Вони тут одержують, знову ж таки безкоштовно, консультації кращі фахівців міста й необхідні ліки.

ДО ВІЗИТУ В УКРАЇНУ ВІКТОРА ЧЕРНОМИРДІНА

Під час останнього засідання Ради глав держав та глав урядів країн — членів СНД у Москві 14 травня ц.р. було досягнуто домовленості про те, що на запрошення Прем'єр-міністра України Леоніда Кучми Голова Ради Міністрів — Уряду Російської Федерації Віктор Черномирдін відвідає Україну з офіційним робочим візитом.

Прибуття глави російського уряду та очолюваної ним делегації до Києва очікується 20 травня.

Групи експертів обох держав вже 18 травня приступили до роботи над проектами документів, які передбачається розглянути в ході переговорів Леоніда Кучми та Віктора Черномирдіна.

* * *

Віктор Степанович ЧЕРНОМИРДІН народився в 1938 році в селі Чорний Острог Оренбурзької області. Кандидат технічних наук.

Трудовий шлях почав на Орському нафтопереробному заводі. Після закінчення Куйбишевського політехнічного інституту працював заступником головного інженера, а потім директором Оренбурзького газопереробного заводу. З 1978 по 1982 рік працював в апараті ЦК КПРС інструктором відділу важкої промисловості.

З 1982 року — заступник міністра газової промисловості СРСР і водночас начальник Всесоюзного виробничого об'єднання по видобутку газу в Тюменській області «Тюменьгазпром». З 1989 року — голова правління концерну «Газпром». В травні 1992 року призначений віце-прем'єром уряду Росії. На VII з'їзді народних депутатів Російської Федерації в грудні 1992 року затверджений главою російського уряду.

Прес-служба Кабінету міністрів України.

Парламентська хроніка

ЗА КРИТИЧНОЮ МЕЖЕЮ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

У доповіді, з якою він виступив перед депутатами, глава уряду назвав деякі цифри, які свідчать, що окремі галузі господарського комплексу не тільки зупинили падіння виробництва, а й ідуть з плюсом порівняно з минулим роком. Однак тут же з властивою йому прямотою й відвертістю повідомив, що остаточно зупинити падіння виробництва можна буде лише через два-три роки. Так само чесно Леонід Данилович зізнався депутатам, що деякі економічні проблеми й досі для нього лишаються загадкою. «Отож допоможіть нам, — звернувся він до залу з широким жестом, — разом вийти з важкого становища».

Відвертість людини завше імпонує співрозмовникам. І все ж ліпше було б, якби уряд, нарешті, порадував нас чіткою і визначеною програмою виходу з економічної кризи.

Очевидно, що уряд одержить додаткові повноваження й надалі. Окремі депутати від мікрофонів тут же з радістю про це заявили. Воно й зрозуміло: наближається літо, а з ним — канікули і відпустки біля синього-синього моря...

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Інтерв'ю в кулуарах

Ю. ЗБІТНЄВ: Своєю доповіддю Л. Кучма визнав, що уряд за шість місяців нічого не зробив, аргументувавши це тим, що не було програми. Другий аспект доповіді полягає в тому, що Прем'єр-міністр вимагає більшої централізації, тобто хоче вибудувати вертикаль виконавчої влади. Третій аспект стосується перепідпорядкування Національного банку та Фонду державного майна. Думаю, що це ширша проблема, ніж надання повноважень уряду: це говорить за те, що він бажає взяти на себе відповідальність за хід економічних реформ. Але надавати такі повноваження потрібно лише за жорстких гарантій чіткої програми дій. А оскільки в доповіді цього не прозвучало, то, думаю, було б доцільно обумовити це в постанові. І якщо уряд за наступні шість місяців практично не доведе, що його діяльність спрямована на краще, то не втримаються ні уряд, ні парламент.

Записав Сергій ЛАВРЕНЮК.

У комісіях Верховної Ради України

ЩЕ РАЗ ПРО МОВНУ ОСВІТУ

Днями відбулося засідання Комісії з питань народної освіти та науки. На обговорення було винесено кілька важливих тем з освітянського життя. Зокрема, президент Академії педагогічних наук України Микола Ярмаченко доповів про «Концепцію мовної освіти в Україні». Це доопрацьований варіант. Члени комісії та запрошені спеціалісти детально проаналізували запропонований документ. І хоча з більшості положень дійшли згоди, вирішили, що концепція не позбавлена багатьох хиб, які потрібно врахувати в подальшій роботі над нею. Адже йдеться про надзвичайно важливу проблему освіти.

На засіданні також було обговорено проекти декретів Кабінету міністрів з питань соціального захисту населення.

Після обідньої перерви Комісія розглянула ще одне питання — про організацію роботи в системі професійно-технічної освіти. Цю проблему проаналізували на прикладі Хмельницької області, де перед цим працювала визна бригада: народні депутати — члени Комісії Кислий, Даниленко, Калинець, помічники Президента України, працівники секретаріату Комісії.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

МЕМОРАНДУМ

ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ І СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ АСАМБЛЕЄЮ ІСЛАМСЬКОЇ РАДИ ІСЛАМСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ІРАН ТА ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ

По запрошенню Його Величності пана Натеге Нурі, шановного Голови Асамблеї Ісламської Ради Ісламської Республіки Іран, Його Величність пан Іван Плющ, шановний Голова Верховної Ради України, на чолі високої парламентської делегації України, відвідали Ісламську Республіку Іран з офіційним візитом з 10 по 13 травня 1993 року.

В ході візиту між головами Парламентів двох країн були проведені переговори в атмосфері доброзичливості і взаєморозуміння.

Асамблея Ісламської Ради Ісламської Республіки Іран і Верховна Рада України глибоко впевнені в необхідності зміцнення дружніх відносин між народами і урядами двох країн;

приділяючи значну увагу співробітництву між Парламентами як засобу досягнення і розвитку взаємної довіри і порозуміння;

прагнучи до встановлення і розвитку контактів між законодавчими структурами двох країн;

з метою розширення співробітництва між народами і Парламентами двох країн погодились про таке:

1. Парламенти двох країн будуть проводити постійні взаємні консультації, обмінюватися парламентськими делегаціями в узгоджений час.

2. З метою налагодження взаємного співробітництва для послідовного зміцнення політичних, економічних і культурних зв'язків на принципах рівноправства і дотримання взаємних інтересів, Парламенти двох країн прикладуть всі зусилля для своєчасної ратифікації угод, підписаних Сторонами.

3. Парламенти двох країн будуть співпрацювати між собою з метою обміну досвідом роботи в галузі підготовки і прийняття законів і вироблення реального механізму їх реалізації.

4. Парламенти двох країн будуть сприяти проведенню семінарів по розгляду політичних, економічних, торгових, культурних, наукових, релігійних і інших питань, в яких зацікавлені Сторони.

5. Парламенти двох країн будуть прагнути до створення обстановки миру і стабільності. З цією метою вони будуть сприяти зміцненню взаємних економічних і торгових зв'язків.

6. З метою покращання і розвитку взаємних контактів Парламенти двох країн створять дружні парламентські групи і будуть всебічно заохочувати співробітництво між відповідними парламентськими комісіями.

7. Парламенти двох країн будуть обмінюватися інформацією в галузі законодавства, надавати один одному найновіші публікації і варіанти необхідних документів.

Вчинено в Тегерані трав 12 дня, 1993 року в дв примірниках, кожний українською мовою та мовою фарсі, при цьому обидва тексти мають однакову силу.

За Асамблею Ісламської Ради Ісламської Республіки Іран
АЛІ АКБАР НАТЕГЕ НУРІ.

За Верховну Раду України
І. С. ПЛЮЩ.

ВІДВЕРТА РОЗМОВА

17 травня перший заступник Голови Верховної Ради України Василь Дурдинець прийняв депутата Бундестагу ФРН Віллі Вімера на його прохання. Відбулася відверта розмова про шляхи розбудови незалежної Української держави, її входження до Європейського співтовариства, ролі у цих процесах нашого парламенту.

Василь Дурдинець розповів також про роботу Верховної Ради, зокрема, у питаннях підготовки до ратифікації Договору СТАРТ-1, докладно охарактеризував проблеми, над якими нині працюють народні депутати.

У розмові, яка проходила в конструктивному дусі, взяв участь Надзвичайний і Повноважний Посол ФРН в Україні Хеннеке Граф фон Бассевіц.

ВИКОРИСТОВУЮЧИ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Увечері 17 травня перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець зустрівся із співголовою Консультативно-дорадчої ради при Президії Верховної Ради Богданом Гаврилишиним, членами ради ректором Стокгольмської школи економіки Стефаном Ліндером та головою Шведського торговельного банку П'єром Віссеном.

Відбувся обмін думками щодо основних напрямів подальшої роботи Консультативно-дорадчої ради допомоги її іноземних членів у законотворчій діяльності народних депутатів, використанні зарубіжного досвіду, зокрема по створенню правової бази для поглиблення економічних реформ.

Анонс

«ВІЧЕ» У ТРАВНІ

Чому таке унікальне сполучення елементів парламентської республіки, президентського правління і радянської влади, яке виникло в державному устрої України, нежиттєздатне? Роздумами над цією проблемою Голови Верховної Ради Івана Плюща відкривається журнал.

Ряд наступних публікацій заторкують питання, як уникнути непрогнозованих ситуацій в умовах прояву симптомів можливої кризи парламентської демократії; як прокласти шлях до суспільства без «ізмів»; що таке вільні економічні зони, принципи їх створення і функціонування. Триває дискусія з проблем інтегрального розвитку України.

Звідки воно — «зло» націоналізму і «добро» інтернаціоналізму? Чому тоталітаризм заперечував толерантність? Чи залежать реформації в суспільстві від традиційного способу мислення, зокрема релігійного фактора? Науково-полемічними статтями з цих проблем у журналі представлені філософи Павло Демчук, Юрій Терещенко, Володимир Свінціцький, Павло Федорченко.

Вперше публікуються листи до Коша війська запорозького — свідки тисячолітньої історії дипломатичних контактів між Україною і Кримом. Про соціальний захист молоді, проблеми здоров'я, фізичний гарт розмірковує міністр у справах молоді і спорту Валерій Борзов.

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

від 17 травня 1993 р. № 354
Київ

Про безплатний проїзд пенсіонерів на транспорті загального користування

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Ввести безплатний проїзд для пенсіонерів за віком на міському пасажирському транспорті загального користування (крім метрополітену і таксі) та приміських маршрутах.

2. Міністерству фінансів при уточненні показників бюджету на 1993 рік врахувати витрати, пов'язані з безплатним проїздом пенсіонерів за віком.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА
Міністр Кабінету Міністрів України В. ПУСТОВОЙТЕНКО

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про міністра машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України

Призначити Черненка Дмитра Олексійовича міністром машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України, увільнивши від цих обов'язків Антонова Віктора Івановича у зв'язку з виходом на пенсію.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
17 травня 1993 року.

УНАП ХОЧЕ Й НАДАЛІ СПІВПРАЦЮВАТИ З УРЯДОМ Л. КУЧМИ

Українська національна асамблея підприємництва (В. Сумін), Спілка юристів України (В. Шинков), Спілка кооператорів і підприємців України (А. Романенко), Українська ліга підприємств з іноземним капіталом (С. Погорєлов), Спілка малих підприємств України (Ю. Єхануров), Спілка аудиторів України (В. Головач), Українська асоціація якості (О. Курбатов), Фонд юристів України (М. Метьора), Асоціація фермерів України (М. Шкарбан) оприлюднили звернення до Президента та Верховної Ради України. В ньому йдеться про те, що уряд Л. Кучми, з перших кроків своєї діяльності взявши курс на кардинальні економічні реформи, в той же час не зміг уникнути і багатьох помилок, що є наслідком як недостатнього знання ситуації, неспроможності старих апаратних структур виконувати нові обов'язки, так і відсутності дійової підтримки, а в деяких випадках — протидії і прямого втручання з боку президентських і парламентських структур в оперативну діяльність уряду. Ефект позитивних рішень уряду в більшості випадків зводився нанівець за відсутністю його впливу на місцеві органи влади і управління, які одного боку підпорядкова Верховній Раді України, а з другого — Президенту.

Разом з тим уряд використав надані йому повноваження (хоча і не в повній мірі) для формування основних напрямків економічних реформ, здійснив ряд важливих зовнішньоекономічних ініціатив і заклав підвалини для створення системи державного управління, регулювання і стимулювання розвитку недержавного сектора економіки.

Проаналізувавши ситуацію, що склалася, Українська національна асамблея підприємництва вважає за необхідне продовжити законодавчі повноваження уряду і підпорядкувати йому Фонд державного майна України та місцеві органи державної адміністрації.

Сергій ЯСЕН.

ІМЕНИНИ РАЙОНУ

Радянському району столиці України, одному з найстаріших у Києві, 20 травня виповнюється 60 років.

Відзначати цю подію будуть широко. На урочисті збори зберуться керівники району, депутати, представники трудових колективів. Офіційна частина завершиться барвистим концертом.

Експонати виставки у бібліотеці імені Костомарова познайомлять відвідувачів з унікальними архівними документами історії району. Площа Перемоги запросить киян на святковий ярмарок. Урочистості відбудуться і в інших людних місцях району.

Василь ГАЙДУК.

Леонід КОСАКІВСЬКИЙ: «МИ БУДЕМО ДІЯТИ РІШУЧЕ І В ІНТЕРЕСАХ ЛЮДЕЙ»

Новому представникові Президента в Києві Леоніду Косаківському 43 роки. Народився на Вінничині. Закінчив радіофізичний факультет Київського університету. Відслужив у армії. Далі — завод «Арсенал», партійні органи. З 1990 року — голова Печерської райради Києва, потім — голова виконкому. Згодом — представник Президента в цьому ж районі.

Дружина працює в Академії наук України. Син — студент Київського університету.

Леонід Григорович — гість газети «Голос України».

— Працюючи в державній адміністрації одного з центральних районів Києва, ви не можете не знати найболючіших точок життя столиці. З чого ви маєте намір почати свою працю? Які найгостріші проблеми міста вам хотілося б розв'язати в першу чергу?

— Щойно повернувся з засідання сесії міської Ради, де розглядалися бюджетні питання на цей важкий час, а фінанси, певна річ, — основа основ життя й розвитку міста. Хоча дискусії на цю тему тривають і, зрозуміло, й далі продовжуватимуться, однак уже сьогодні ясно, що є багато проблем, з якими нам самим не упораємося, оскільки вони стосуються розвитком цілих регіонів країни. Отож невизначеність багатьох законодавчих підходів з точки зору регулювання економічних, фінансових, майнових проблем болюче б'є по наших інтересах. І все ж нам вдалося збалансувати витрати і видатки міського бюджету. І хоча непередбачувані стрибки цін можуть зламати будь-яку напрацьовану систему, основу для подальшої роботи вже закладено.

Фінансування життя міста й далі буде головною турботою і держадміністрації, і депутатського корпусу. Ось ми порахували недавно і з'ясували, що для хоча б мінімального задоволення потреб міського господарства необхідно сто мільйонів доларів. Безумовно, віднайти їх — важка проблема, але її треба розв'язувати. Бо ще й досі не забезпечено достатнє фінансування цілого ряду соціальних проблем. Тисячі пенсіонерів, сімей з низькими доходами сьогодні не зможуть вижити, якщо ми їх не підтримаємо. Діти, студенти теж у складному становищі.

Пильної уваги міської адміністрації вимагає житлова проблема. За прогнозами, що прозвучали на сесії міської Ради, ми повинні, як мінімум, не зменшити обсягів житлового будівництва, а там, де це можливо, нарощувати їх. Такі розрахунки є, і ми мусимо скористатися з найменших можливостей для забезпечення людей житлом.

Напередодні свят немало було зроблено для вшанування ветеранів, учасників війни. Морально й матеріально їх підтримали, бо, що не кажіть, а в останні роки увага до цих людей була применшена.

Отож соціальна спрямованість нашої роботи повинна стати домінуючою, яскраво вираженою, і ми знаходимо необхідні розуміння і підтримку в цій справі, передусім з боку нашого депутатського корпусу.

Хотів би сказати, що у розв'язанні згаданих соціальних проблем міста ми не визначаємо якоїсь особливої позиції адміністрації. Реалізуємо ті рішення, що їх приймає сесія міської Ради. Наше завдання — підвести під них належну матеріальну базу, щоб потім разом виконувати накреслене. Ось, наприклад, на останній сесії визначилися з будівництвом нової лінії метро. На жаль, держава не може повністю фінансувати цей проект, і ми змушені віднаходити додаткові кошти для забезпечення цієї надзвичайно важливої для киян програми. Треба шукати нові підходи у зміцненні правопорядку в місті, впорядкуванні торгівлі на вулицях, здійсненні благоустрою української столиці. Ось це і є головне у діяльності адміністрації.

— Леоніде Григоровичу, ви не раз посилались на міську Раду, відчувається націленість на спільну роботу з нею. Однак деякі депутати відразу ж після вашого призначення встигли заявити, що стануть в опозицію до вас. На які сили ви будете спиратися у подальшій своїй діяльності?

— Я можу сказати лише, що нікому не дав приводу для конфронтації з Радою і навпаки. З мого боку не знайдуть підтримки будь-які спроби створювати конфлікти. Шукатимемо шлях до злагоди і нормальної конструктивної роботи з Радою. Принаймні, під час моєї попередньої роботи вдавалося працювати спокійно і плідно з народними обранцями, без з'ясування, хто старший і хто кому повинен підпорядковуватися. Ще раз кажу, що треба починати з чіткого визначення: для кого працюємо. Після цього, як правило, зникає чимало надуманих проблем. Я ладен співпрацювати з усіма, хто працює для міста й людей, у тім числі з депутатами, котрі з якихось причин мене раніше не підтримували. Перші контакти з головою Ради Василем Павловичем Нестеренком, з депутатами дають підстави вірити, що взаєморозуміння можна й необхідно досягти. Столиця і в цьому плані має бути прикладом для інших.

— Одна з найболючіших проблем нинішнього часу — економічні реформи, зокрема, приватизація. Як, на ваш погляд, мусять здійснюватися ці процеси в Києві?

— Приватизація — один з елементів економічних перетворень. Усі закони і рішення, прийняті Верховною Радою і Кабінетом Міністрів, безумовно, мають виконуватися. В місті є всі умови для ефективних економічних перетворень — про це я можу судити хоча б з прикладу району, де я працював. Однак процеси приватизації і економічних реформ мають відбуватися в цивілізованих рамках, без збочень і спотворень, які іноді трапляються. На жаль, втрачено контроль за деякими процесами, що призводять до прямого порушення законів і правопорядку. Досить звернути увагу хоча б на розквіт так званих «малих архітектурних форм», тобто численних приватних кіосків і ларків, які спотворили навіть центральні вулиці Києва. Разом з тим податкова інспекція не може сказати, які прибутки одержують власники цих об'єктів і що з того має держава. Торгівлю на вулицях будемо рішуче впорядковувати, бо цей вид комерційної діяльності — пародія на економічні реформи й приватизацію.

Підтримувати маємо і підприємців, і підприємливість, і справжні перетворення, якщо вони спрямовані на поліпшення добробуту людей і держави.

— Що ж, ми бажаємо і наснаги, і сил, і рішучості в тих добрих намірах, про які ви щойно говорили. Все-таки, хоч би як делікатно ми не оминали це питання, кияни мають дуже багато претензій до попередньої адміністрації, і сподіваються знайти в вашій особі кращий захист своїх інтересів.

— Спасибі. Хотів би висловити щиру вдячність Президентові України, який довірив мені таку важливу ділянку роботи в нашій державі. Я просто зобов'язаний зробити все, аби виправдати довіру.

Інтерв'ю вів Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

У партіях і рухах

ПДВУ: КРАЩЕ «І — І», НІЖ «АБО — АБО»

Партія демократичного відродження (ПДВУ), IV з'їзд якої відбувся в Києві 15-16 травня, ще раз підтвердила, що в своїй щоденній роботі вона сповідуватиме еволюційність, а отже, в усьому шукатиме компромісу. Лідер ПДВУ народний депутат України В.Філенко зазначив: то раніше він говорив, що революції відбуваються в столицях, і це було правильно, але оскільки партія виступає за еволюцію, то еволюції треба робити в провінціях. «Час кавалерійської демократії минув, почалася її реальна копітка розбудова», — так дещо іронічно визначив він філософію партії, а про конкретну тактику ПДВУ сказав, що, оскільки в природі більше напівтонів, аніж контрастних кольорів, то демвідродженці з усіма можливими партіями діятимуть за принципом «і те, й інше», ніж «або те, або інше», і таким чином нікого не відштовхуватимуть.

У програмі, ухваленій з'їздом, завдання ПДВУ визначено чітко: становлення політичної системи демократичної правової держави з реальною багатопартійністю та розмежування повноважень відповідальності трьох гілок влади, здійснення комплексної економічної реформи, спрямованої на соціальне ринкове господарство з потужною економікою та ефективною системою соціального захисту; зміцнення всіх інших складових реальної державної незалежності.

Заради досягнення цих цілей з'їзд визначав кілька головних поточних і перспективних завдань, а також принципових засад.

По-перше, ставлення до органів влади. Тут ПДВУ нічого нового не сказала: Верховна Рада — «головне гальмо», тому треба домагатися її дострокового переобрання на багатопартійній основі. Єдина відмінність від інших партій, можливо, в тому, що ПДВУ заявила про готовність активізувати в ньому партійну фракцію.

Щодо Президента ПДВУ була стриманою, але все-таки зазначила, що він їй «ближчий, бо демократичніший». А на думку члена координаційної ради ПДВУ О.Ємця, Л.Кравчук останнім часом узагалі рішучіше виступає за радикальні реформи, тому і підтримка його має бути відвертішою. Бо це потрібно урядові.

А найскладніше ПДВУ було визначитися із ставленням до уряду Л.Кучми. Складно тому, що партія опинилася у досить незручній ситуації. З одного боку, тупцювання нинішнього кабінету, його неринкові і навіть антиринкові кроки, нерішучість у реформуванні економіки змусили ПДВУ констатувати: уряд не відповідає партійним засадам. З другого — ПДВУ вважає, що в разі непродовження повноважень уряду в законодавчій сфері законотворчість в економіці перейде до рук парламенту, а це найгірший, за ПДВУ, можливий варіант. Тому партія пішла на певний ризик: засвідчила свою умовну підтримку урядові, вибіркову опозицію до неринкової його діяльності і готовність боротися за продовження його повноважень. В.Філенко зазначив: «ПДВУ невигідно сьогодні підтримувати цей уряд, бо це означає взяти на себе певну відповідальність за об'єктивні негативні економічні процеси. Тому комуністи й посткомуністи не хочуть сьогодні формувати свій уряд. Але ми підтримаємо цей уряд, бо його політика — це наслідок загальної ситуації в країні, а не тільки дій уряду». А на думку О.Ємця, уряд сьогодні дійшов до критичної межі в розумінні того, що без ринкових реформ нема майбутнього, і зібрав у своєму складі достатню ринкову команду, щоб реалізувати це розуміння. Тож, як мовиться, він — міністр, дай Боже, щоб йому було видніше...

По-друге, з'їзд констатував ще одну проблему: ні якась окрема опозиційна партія, ні опозиція в цілому не мають сьогодні готових команд, які склали б повноцінний тіньовий кабінет. Тому й актуальною є робота, спрямована на можливу консолідацію опозиції. ПДВУ визначилася концептуально: між «лівими» соціалістами і посткомуністами та «правими» націонал-демократами потрібний соціал-демократичний і ліберально-демократичний центр. А В. Філенко взагалі переконаний, що напередодні майбутніх багатопартійних виборів партії і громадські об'єднання соціал-демократичного і ліберального спрямування повинні об'єднатися в одну партійну структуру соціально-ліберальної орієнтації, яка могла б претендувати на владу, сповідувала б ідеали демократії, громадського патріотизму і соціального партнерства. В.Філенко заявив, що через 2-3 тури виборів Україна взагалі опиниться перед вибором: або соціалісти, або ліберальні демократи, але до того ще треба дожити і одночасно опонувати соціалістам-популістам. Про зближення з УРП і ДемПУ було сказано: «Воно буде адекватне комуністичній загрозі». На з'їзді про спільну роботу заявило в окремому протоколі і соціал-демократичне крило ПДВУ з Луганської, Донецької і Запорізької областей.

Заговорила ПДВУ й про координацію демократичних зусиль на теренах усього колишнього СРСР з єдиним завданням: оскільки раніше демократи спільними зусиллями демонтували Союз, то тепер мають усіляко сприяти становленню молодих демократій. Під час роботи з'їзду були проведені українсько-російські консультації щодо вироблення певного кодексу депутатської поведінки під час обговорення в парламентах українсько-російських відносин. Актуальною стала й готовність членів ПДВУ та гостей з Росії, Азербайджану відновити в цьому плані діяльність Демократичного конгресу, який об'єднував понад сорок демократичних організацій з тринадцяти колишніх союзних республік. Нове засідання Демконгресу можливе вже восени цього року.

Сама ж ПДВУ припущення на кшталт того, що не доживе до V з'їзду, відкидала і збирається бути сильною партією. Але, на мій погляд, ПДВУ виживе тоді, коли Україна, відкидаючи і революційний романтизм і голий прагматизм, стане на засади такого собі романтичного прагматизму: як я працюю, так і маю. Оскільки ПДВУ це розуміє, то й має працювати так, щоб і люди це зрозуміли. А це найважче.

Володимир СКАЧКО,
оглядач.

ВИНУ ДОКАЗАНО, СПРАВУ... ЗАКРИТО

На початку минулого року Генеральна прокуратура України порушила кримінальну справу стосовно дій найвищих службових осіб держави під час чорнобильської аварії та ліквідації її наслідків. Підставою були матеріали Тимчасової комісії Верховної Ради за розслідування подій, пов'язаних з аварією на ЧАЕС.

На прес-конференції, що недавно відбулася, слідчий в особливо важливих справах Генпрокуратури Олександр Кузьмак повідомив про результати розгляду цієї справи.

Він, зокрема, встановив, що перший секретар ЦК КПУ В. Щербицький, Голова Ради міністрів О. Ляшко, Голова Президії Верховної Ради В. Шевченко з перших годин після аварії, а міністр охорони здоров'я України А. Романенко — з 2 травня 1986 року отримували достовірну інформацію про масштаби катастрофи і радіаційну небезпеку для людей. Але не оповістили про це населення. Більше того, дезінформували його. Це призвело до опромінення і переопромінення людей, яких вчасно не евакуювали.

Дії цих осіб були не помилкові, а навмисні, тому їх кваліфіковано як зловживання службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки.

У Генпрокуратурі не погодилися з доказами О. Ляшка і В. Шевченко, мовляв, тодішня Конституція проголошувала керівну роль компартії і доводилося підкорятися партійним вказівкам, було створено Урядову комісію СРСР, діяло законодавство про дотримання секретності тощо. Але, будучи наділені повнотою владних повноважень, в екстремальних умовах за Конституцією УРСР, законодавством про охорону здоров'я, Положенням про цивільну оборону СРСР та іншими нормативними актами вони аж ніяк не повинні були займати очікувальну позицію.

Таким чином, вину В. Щербицького, О. Ляшка, В. Шевченка і А. Романенка в зловживанні владою і службовим становищем доказано.

Але, враховуючи, що перебіг строку давності притягнення до кримінальної відповідальності закінчився, справу закрито.

Володимир Яворівський заявив, що, керуючись не жадобою помсти, а прагненням справедливості, він збирається винести на розгляд Верховної Ради питання про скасування строку давності щодо цієї справи.

Олексій БРЕУС.

Зверніть увагу

ЗНАЛИ ГОЛОДУЮЧІ, НА ЩО ЙШЛИ

На колегії Держкомвуглепрому розглянуто вимоги голів профкомів п'яти шахт ВО «Первомайськвугілля» і голови асоціації незалежних профспілок Первомайська С. Галяутдінова, які оголосили на знак протесту проти неправомірних дій керівництва об'єднання безстрокову голодовку. Вирішено провести у червні комплексну фінансову перевірку діяльності «Первомайськвугілля», підсумки якої й визначать подальшу долю його генерального директора Ю. Чернухи. На сьогодні ж за валютні операції, пов'язані з продажем вугілля польським фірмам, поплатилися своїми посадами комерційний директор об'єднання Ю. Козовий, директор шахти «Карбоніт» В. Солодовник і директор шахти «Водина» В. Князницький. Через неправомірні дії цих керівників об'єднання недопоставило державі за чотири місяці 225,5 тисячі тонн вугілля, а за кордон «пішли» тисячі доларів.

Вл. інф.

ОБМІН ВИСТАВКАМИ

Контакти

З 18 травня по 7 червня у Національному музеї історії та культури Білорусі у Мінську триватиме виставка «Сучасне церковне декоративно-прикладне мистецтво України». Вона продемонструє предмети церковного призначення, виготовлені майстрами художньо-виробничого Центру «Панагія», який 1992 року створив Український фонд соціальної реабілітації інвалідів та допомоги малозабезпеченим «Віра».

А з 24 травня по 8 червня в Державному культурно-освітньому Центрі «Український Дім» кияни та гості столиці України познайомляться з виставкою «Криниці пам'яті» (графіка, фотографії, стара листівка) білоруських митців трьох поколінь — Язепа Дроздовича, Лазаря Рана, Володимира Басалиго, Георгія Ліхторовича.

Вл. інф.

Коротко

33 — ЧИСЛО ФАТАЛЬНЕ

Саме стільки підписів стоїть під відкритим листом профлідерів кіровоградського об'єднання «Червона зірка», надісланим до представника Президента в області. «Червона зірка» солідаризується з сусіднім заводом «Гідросила» і вимагає припинити злочинну капіталізацію суспільства й рішуче стати на захист соціальних завоювань трудящих. Якщо не буде вжито конкретних заходів, автори листа обіцяють «перейти до практичних дій».

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

ЗАМІСТЬ МАЙДАНУ — ЦЕРКВА

Вперше відзначила своє храмове свято церква Бориса і Гліба — перших канонізованих святих української землі. Власне, самого храму ще немає: поки що служба Божа правадиться в каплиці, але вже й зараз тут збираються вірні УАПЦ з усього Києва. Тимчасовий керуючий справами патріархії УАПЦ владика Петро (в миру Петрусь) освятив місце, де зведеться майбутній храм. Голова Християнсько-демократичної партії України В. Журавський передав на спорудження церкви мільйон карбованців. Українська громада Мюнхена подарувала перевидання требника Петра Могили.

Збирання коштів триває.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Продиктовано в номер

І ПОДУМАЛИ: «О-о-о!..»

20—22 травня у приміщенні театру кіноактора після піврічної перерви актори Київського експериментального театру, будуть грати свій скандальний і титулований спектакль «І сказав Б...».

Скандальний — бо, показаний на прем'єрі ще в стінах Молодіжного театру, викликав бурю найрізноманітніших емоцій і протилежних думок. Так, як з'ясувалося, режисер Валерій Більченко зовсім не виключав такої реакції глядачів. Титулований — бо через 2 роки за цей спектакль Більченко та актор Михайло Август одержали театральну премію «Київська пектораль» (за кращу режисуру і краще виконання чоловічої ролі другого плану).

Нині експериментальний театр готується їхати до Польщі, де єдиний буде представляти Україну на міжнародному фестивалі в Торуні.

Я ЗНАЮ: КИЛИМ БУДЕ!

На території Калуського концерну «Хлорвініл» (Івано-Франківська область) закладено символічний камінь нової фабрики килимів, яка споруджуватиметься за сприяння німецької фірми «Синтекс» з Франкфурта-на-Майні. Щороку з конвейєра спільного підприємства сходитиме понад чотири мільйони квадратних метрів килимових виробів високої якості.

Експрес-інформація

НЕВЖЕ ВИГІДНО ТІЛЬКИ СЕПАРАТИСТАМ!

Проти мирного плану врегулювання ситуації в Абхазії, який обговорювався на переговорах Е. Шеварднадзе і Б. Єльцина, виступив колишній міністр оборони Грузії Т. Кітовані. На його думку, московська угода передбачає виведення з Абхазії грузинської артилерії та важких озброєнь, що призведе до втрати Сухумі. За словами Т. Кітовані, виконання підписаного документа «порушить баланс сил в регіоні на користь сепаратистів».

І СЕРБАМ ДОВЕДЕТЬСЯ РЕАГУВАТИ

«Захід змушений вжити нових санкцій проти Сербії, щоб таким чином добитися миру на Балканах», — заявив, коментуючи результати референдуму боснійських сербів, лорд Д. Оуен. Він також сказав, що сербським лідерам доведеться все ж таки погодитися на якісь пропозиції світового співтовариства, якщо вони не хочуть надовго ізолювати свій народ.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

ЯДЕРНА БЕЗПЕКА: ІЛЮЗІЇ І РЕАЛЬНІСТЬ

Перший варіант постане, якщо Верховна Рада зволікатиме з обговоренням і голосуванням питань, пов'язаних з Договором СТАРТ-1 і Договором про нерозповсюдження ядерної зброї. Це призведе до продовження і розширення цілеспрямованої кампанії тиску ззовні, до певної дискредитації України в очах світової громадської думки. Антиукраїнські елементи в Москві відразу скористаються з цього для торпедування будь-яких можливих позитивних перспектив на двосторонніх переговорах і, більше того, зроблять усе можливе для залучення керівних кіл Заходу на свій бік і наступного ізолювання України, яка залишиться віч-на-віч зі своїми труднощами.

Другий варіант складеться, коли Верховна Рада схвалить приєднання України до обох вищезгаданих договорів (з певними застереженнями щодо термінів і обставин їх практичного здійснення). Тоді Захід може не звернути уваги на ці застереження і вдавати, ніби він цілком задоволений таким перебігом подій. Або ж продовжуватиме дипломатичний тиск на Україну, щоб спонукати її до скасування чи ігнорування власних застережень у конкретних діях по реалізації своїх зобов'язань згідно з договорами.

Нарешті, не будемо виключати й третій варіант: Верховна Рада відхилить ратифікацію Договору СТАРТ-1 і Лісабонського протоколу на тій підставі, що Україні попередньо не надано додаткових гарантій безпеки. Водночас варто було б ще раз офіційно підтвердити тезу про те, що Україна не має і не домагатиметься статусу ядерної держави, що вона зберігатиме вірність засадам власної політики, проголошеним раніше.

Попри всі гарні фрази, міжнародне співтовариство може це сприйняти фактично як ляпас, бо таке рішення перешкоджатиме чи принаймні серйозно гальмуватиме реалізацію Договору СТАРТ-1. Якщо це буде розцінено як крок по шляху до набуття Україною ядерного статусу, то в результаті посилиться зовнішній тиск, вкладаючи встановлення ефективної економічної блокади з боку Росії.

Такий розвиток подій може стати проміжним етапом до ще одного, вже четвертого, варіанта, за яким Україна проголосила б набуття тимчасового статусу ядерної держави зі згодою на розоброєння спільно з іншими членами ядерного клубу. В такому разі довелося б здійснити практичні заходи для припинення управління ракетами на українських теренах з Москви, а також розв'язати комплекс проблем, пов'язаних з розробкою власних систем управління ракетами.

Кинувши виклик усьому світові, Україна потрапила б у вкрай скрутне становище через випадковий збіг позицій наївних у своєму романтизмові патріотів і підступів змовників, проти самого її існування як незалежної держави.

Так, ми маємо право домагатися додаткових власних гарантій безпеки. Проте зважмо на просту річ: ніхто таких гарантій давати Україні не зобов'язаний, не кажучи вже про їх вельми символічну вагу за нинішніх умов. Адже досвід вчить, що будь-які міжнародні угоди, звичайно, треба виконувати, але вони мають сенс лише в тому разі, якщо відбивають реальний стан речей, інакше застарівають і потребують заміни новими документами. Якогось ефективного механізму покарання великих держав за невиконані обіцянки міжнародна практика поки що не винайшла. Отже, не варто чекати, що за критичної ситуації хтось керуватиметься нашими національними інтересами більше, ніж власними. Звичайно, було б добре спершу отримати гарантії безпеки та фінансову підтримку, і лише у відповідь починати роззброєння. Та неможливо змусити до цього потенційних захисників і донорів.

Україна, залишена напризволяще, дуже швидко наблизилася б на смертельну небезпеку: через стан позбавлених авторського і технічного догляду ядерних зарядів і ракет-носіїв з їхнім вбивчим пальним.

З іншого боку, коректно погодившись взяти участь у запропонованих міжнародних договорах і з власної волі засвідчивши лояльність до виразно сформульованої позиції світового співтовариства. Київ міг би розраховувати на взаємність. Та не з вдячності, бо це не є політична категорія, а з простого і тверезого розрахунку. Адже Захід усвідомлює, що без його підтримки та сприяння Україна однаково не буде у змозі вчасно розпочати і якісно виконувати власні зобов'язання щодо реалізації Договору СТАРТ. Кошти, заощаджені Заходом на зменшенні витрат на власні озброєння завдяки роззброєнню потенційних супротивників, дали б змогу асигнувати певні фонди на допомогу новим незалежним державам, в тому числі і Україні, для подолання економічної кризи та прискорення суспільних реформ.

Сучасний стан справ не залишає альтернатив: у разі згоди Україна, найімовірніше, виграє, а в разі відмови неодмінно і трагічно програє. Стратегічні ракети не спроможні захистити кордони, а лише триматимуть інші, значно могутніші держави в нервовому напруженні через очікування нещастя чи провокації.

Свого часу мудрість українських діячів зіграла не меншу роль у порятунку та збереженні України, ніж козацька шабля, тож у ракетно-ядерну добу треба сподіватися, що зваживши всі аспекти складного комплексу проблем, державна мудрість українських парламентаріїв буде гідною високого рівня їх політичного становища.

Олександр ПОТЄХІН, Михайло КІРСЕНКО, співробітники Українського центру досліджень миру, конверсії та конфліктних ситуацій.

(Закінчення. Початок див. у номері за 18 травня)

Торік влітку вчені-атомники зібралися на конференцію, щоб обговорити можливі шляхи розвитку української атомної енергетики. В резолюції вони зазначили, що подальший мораторій на введення нових енергоблоків недоцільний. Так було започатковано кампанію за скасування мораторію.

Вже висловили свою позицію з цього приводу в уряді. Не заперечують проти відміни мораторію навіть Держатомнагляд і Мінприроди. Щоправда, висувають свої, притаманні їхнім завданням, вимоги.

Невдовзі це питання розглядатимуть на пленарному засіданні Верховної Ради. Це вона, озираючись на Чорнобиль, заборонила свого часу пуск нових атомних блоків. І сьогодні вирішальне слово — за нею.

А поки що думки «за» і «проти» наших читачів.

СЦЕНАРІЙ «ЗЕЛЕНИХ» — ТО КРАХ

Теплові електростанції України потребують понад 75 мільйонів тонн умовного палива на рік.

Торік атомна енергетика України дала змогу заощадити 24 мільйони тонн умовного палива.

Безперечно, треба дбати про безпеку станцій, хоча вони практично й не поступаються перед західними. Такої думки й закордонні фахівці.

А тепер розіграємо сценарій «зелених» — зупинемо АЕС. Без електроенергії залишиться все населення країни, всі комунально-побутові та аграрні споживачі. Або доведеться зупинити більше половини промислових підприємств. Окрім незліченних матеріальних збитків, будуть викинуті на вулицю мільйони працездатних людей.

І не врятують нетрадиційні джерела енергії. Вони не стабільні і дорогі. В розвинутих країнах вони дають не більше як два відсотки електроенергії.

Роман БУЛДЕЙ,
начальник відділу Укренерго.

АЕС — помилка прогресу

Щоб відповісти, чи доцільне використання атомної енергетики, можна розглянути три періоди життя АЕС.

Ще за час спорудження, якщо проаналізувати витрачання великих матеріальних, енергетичних та інформаційних ресурсів в багатьох залучених галузях, атомна енергетика починає працювати сама на себе. Навіть за приблизними оцінками тільки енерговитрати на цьому етапі становлять близько третини того, що вона виробить за весь строк експлуатації.

Не менш важлива «виробка» екологічного ресурсу. Саме атомна енергетика разом з ВПК і «перекосила» економіку України, підірвала нашу унікальну природу.

Навряд чи ще яке виробництво справляє таке ж психологічне навантаження на операторів, як експлуатація АЕС. Але найгірше в роботі атомних станцій є накопичення відпрацьованого ядерного палива. Сьогодні чимало претензій до утилізації відходів теплових станцій, але ця проблема здебільшого економічна. Щодо ядерних відходів і досі немає розумної остаточної технології їх знешкодження.

АЕС під час експлуатації, знов-таки, не менше п'ятої частини електроенергії споживають на власні потреби (з урахуванням витрат і поза станцією).

Навколо АЕС виростає потужна інфраструктура інспекційних органів, аварійних служб тощо. Тільки лідери світової економіки можуть дозволити собі таку «розкіш», як атомні станції...

І, нарешті, припинення експлуатації станції — це беззворотна втрата землі. Мрія про зелені галявини на місці атомних енергоблоків коштує триліони доларів. Тож чекають нас рукотворні кургани чи то саркофаги з постійною кваліфікованою службою. Адже розбирання блока — це огром радіаційно забрудненого металу і бетону.

Досить для нащадків тисяч багатоповерхових панельних будинків, які через 50—100 років треба буде розбирати. Завдання не з легких.

Сьогодні, зносячи старі будинки, сміття з легкою душею скидаємо в балки. Хоча те сміття — здебільшого обпалена глина та дерево — цілком природні матеріали. Куди дівати бетонні плити, а тим більш конструкції АЕС?

Нащадки мабуть щось таки вигадають. Але якою ціною?

Як енергетик розумію, що сьогодні зупинити АЕС просто неможливо. Проте нині вже ясно, що атомна енергетика — помилка науково-технічного прогресу, якої спричинились від ейфорії і захоплення великими досягненнями ядерної фізики. Небезпеку становить і корпоративний дух професіоналів-атомників. Особливо вражає МАГАТЕ.

Потребують глибокого аналізу всі енерготехнології. Скажімо, багатьом подобається вітер. Але для заміни блока-тисячника потрібно тисячу вітряків. Скільки це місця, металу, бетонних майданчиків тощо? Не такі вже очевидні переваги й інших видів альтернативної та малої енергетики.

Серед альтернатив атомній енергетиці приваблює енергозбереження, хоча й воно не дається задарма. На зрушення до кращого можна сподіватися, коли усунути «перекос» нашої економіки, що виник під впливом ВПК. Але це вже, на жаль, політика.

І ще. Не часто говорять, що АЕС — це стратегічно уразливі точки оборони країни. Та про це, справді, і згадувати не хочеться...

Україна все ще залишається благодатною землею, яких мало на Землі. І, вирішуючи майбутнє енергетики, не можна про це забувати.

Семен РОХЛІН,
інженер-електрик, пенсіонер.

Дніпропетровськ.

ПРІОРИТЕТИ — БЕЗПЕКА І ДОБРА ВОЛЯ

У тридцятикілометровій зоні Запорізької АЕС розташовані городи жителів найближчих міст Запорізької та Дніпропетровської областей. І чахлі тут не тільки овочі, а й люди. Приміром, 90 відсотків нікопольців помирають передчасно, захворюваність на лейкоз серед дітей удвічі більша, ніж по області.

Медики й екологи не мають сумніву, що це наслідок надмірного техногенного навантаження в регіоні. Крім АЕС і ГРЕС, тут ще розташовані такі велети чорної металургії, як Нікопольські південнотрубний і феросплавний заводи.

У 1990 році на кожний квадратний кілометр навколо атомної станції припадало 183 тонни відходів.

Здоровий глузд спонукує до зниження техногенного впливу. Та де там! З початку року йде кампанія за скасування мораторію на введення в дію нових атомних блоків, зокрема шостого запорізького. Дійшло вже до Верховної Ради. Проте забули, що поблизу блоків живе близько трьохсот тисяч людей, і треба спитатися і їхньої думки.

Тривожить і нехтування міжнародних рекомендацій. Адже, виходячи з критеріїв ризику, на одному майданчику не має бути більше як чотири блоки.

У демократичній державі, яку ми будуємо, цю проблему, як і багато інших, треба розв'язувати, грунтуючись на пріоритетах екологічної безпеки і доброї волі місцевого населення. В цьому — запорука процвітання України.

Юрій БАБИНІН,
голова Нікопольського відділення Партії зелених України.

ГОДІ ВЕРХОГЛЯДСТВА

Розрахунки вчених доводять, що за останні 35 років шкода від забруднення повітря тепловими електростанціями вдесятеро перевищує шкоду від Чорнобильської аварії. У 2000 році споживання кисню на планеті збільшиться так, що загроза парникового ефекту стане цілком реальною. Тоді, без сумніву, атомній енергетиці не буде альтернативи. Але буде згаяно час.

Мусимо йти шляхом вдосконалення наших АЕС. Закрити їх — і край, не думаючи про майбутнє — це лише шлях найменшого опору.

На жаль, проблема розвитку ядерної енергетики стала політичною. Доводами науковців нехтують, грунтуючись лише на факті Чорнобильської катастрофи.

Годі вже демагогії, верхоглядства, на яких дехто створює собі репутацію борців за екологію, здоров'я людей тощо. Треба бути реалістами. Вже й так багато зруйновано. Згадаймо генетику, кібернетику. Тепер — атомна енергетика...

Запасів органічного палива в світі залишилося, щонайбільше, на 200 років. Нафти й газу може не вистачити і до кінця століття. Висмоктали енергетичні ресурси і з України. А на одному цукрі «солодкого життя» не створити.

Для АЕС проблем з паливом на найближчий час немає.

Дбаючи про безпеку, ядерну енергетику можна розвивати двома шляхами: поступово вдосконалюючи нові конструкції, обладнання тощо або розробляючи принципово нові реактори з кращими показниками безпеки. І вже є повідомлення про значні успіхи в другому напрямі розвитку...

В. СТРИЖАК,
доктор фізико-математичних наук.

Резонанс: «АЕС: тягар чи надбання держави!» («ГУ» № 37, 26.02. 1993 р.).

ЧИ ВСІ ВТЕЧУТЬ?

Пригадалися мені сорокові роки. Збиралися ми на вечорниці, де пряли кужелі, шили, вишивали, пісень співали, веселилися. Світили нам каганці, гасові лампи, лучини. І не думали, що десь щось вибухне і доведеться тікати.

Але з часом таки довелося. Та не всім судилося втекти. Живемо на забрудненій території. Немає тепер людських радощів, геть усі сумні, стривожені, нервозні.

Невже все це і є надбання?

Має рацію А. Золотухін: йти далі шляхом Чорнобиля — божевілля. Треба скористатись іншими альтернативними джерелами енергії.

Марія МУХА,
вчителька-пенсіонерка.

Володимирець
Рівненської області.

НЕ ВІРЮ АТОМНИКАМ

Підтримую концепцію розвитку енергетики, яку пропонує А. Золотухін. А тому, що говорить вчений В. Токаревський та інші атомники, не вірю. Годі брехні, пов'язаної з Чорнобилем!

Читав колись, як висловився колишній президент АН СРСР А. Александров про безпечність свого дітища — реактора РБМК. Мовляв, на ньому можна поставити ліжко і спати.

А чи кращі реактори ВВЕР? Поблизу Запорізької АЕС після дощу гинуть голуби.

Георгій ПОЛЯКОВ.

Запоріжжя.

НАМ НІ З ЧОГО ОБИРАТИ

На ближчі сто років треба облишити думку про повернення до ідилічних часів, коли неозорими ланами тинялися замріяні пейзани на тлі заспокійливих вітряків. Людство змушене йти шляхом прогресу.

Але одні ведуть тут перед, а іншим, хитромудрим, доводиться живитися відходами та ковтати пил і чад, тягнучи свій віз серед жвавого руху на «автостраді» прогресу.

Говорячи про розвиток енергетики, справді, не треба забувати про енергозбережні технології. Але виробнича діяльність має забезпечувати умови буття, гідні сучасних людей. Вона не може бути зведена до рівня, що забезпечував би таке саме життя, як і спалювання екологічно чистого кізяка.

Щодо альтернатив, то всі малі форми енергетики безперечно мають майбутнє. Але потужні джерела енергії потрібні сьогодні.

АЕС в Україні задовольняють майже третину потреб в електроенергії, вони стабілізують рівень її виробництва. І без них ні сьогодні, ні завтра не обійтися, бо немає у нас великих родовищ нафти і газу. А багаті поклади ядерної сировини, яких вистачить на сотні років, маємо. Є й видобувні потужності.

За винятком реакторів Чорнобильської АЕС, яку безумовно треба вивести з експлуатації, інші реактори мають властивість внутрішньої безпеки і не менш надійні, ніж західні аналоги. Фатальна боязнь великої катастрофи не повинна паралізувати зусиль, спрямованих на зменшення її ймовірності.

Треба усвідомлювати, що певний ризик, притаманний багатьом напрямам людської діяльності, залишатиметься. Але є певність, що невдовзі рівень безпеки АЕС значно перевищить рівні безпеки конкурентних видів енергетики. До того ж нам просто нема з чого вибирати.

Ядерний потенціал України коштував великих зусиль і жертв. Це грандіозне матеріальне і інтелектуальне надбання. Відмовитися від цієї спадщини можуть лише пігмеї духу, для яких цінності обмежені як не віконцем комерційного ларка, то супермаркета. Поведінка окремих громадян і державних діячів часто нагадує вчинки п'яниць, що раді закласти шинкареві останню сорочку за чарку горілки...

Втім, ситуація навколо АЕС — тільки частина загального ретроградного підходу до проблем науково-технічного прогресу, освіти, мистецтва і культури взагалі.

Геннадій ПРОКОПЕЦЬ,
професор Київського державного університету імені Т. Шевченка.

Історія

ЧАС МАЗЕПИ НАСТАВ

АЛЕ ДЕЯКІ НАШІ СУЧАСНИКИ НЕ РОЗУМІЮТЬ ЦЬОГО. ЯК І ПОМІТНОЇ РОЛІ ГЕТЬМАНА В НАШІЙ МИНУВШИНІ.

«Тепер настав час, коли можна вільно розпочати відродження Батурина. Також тут необхідно спорудити пам'ятник гетьманові Мазепі, для чого є чудове місце — Воскресенська площа». Ці актуальні для нас рядки написані у далекому 1918 році. Таким чином «Черниговская земская газета» звертала увагу уряду Української держави, громадськості на історичний центр політичного й державного життя України кінця XVII і початку XVIII століть. Та через відомі обставини цей задум так і залишився невтіленим. Натомість на згаданій площі поставили пам'ятник Ленінові. Тому самому, з «благословення» якого і задушили УНР, забрали в українського народу вимріяну віками незалежність.

Лише недавно, здається, покладено початок реалізації планів 75-річної давності. Торік виконком Батуринської селищної Ради виступив замовником пам'ятників І. Мазепі та жертвам царського геноциду, для чого перерахував Київському об'єднанню «Художник» два мільйони карбованців. Але тепер ціна двох пам'ятників сягнула семи мільйонів. Таких коштів у Ради, звісно, немає.

У чернігівський корпункт «Голосу України» надійшов лист від батуринських депутатів. «Звертаємося з проханням до всіх людей, організацій, кому дорога історична правда і пам'ять про Івана Мазепу, про минуле міста Батурина, — пишуть вони, — перерахувати кошти **на рахунок 000749415 у Бахмацькому Агропромбанку Чернігівської області МФО 353036».**

До речі, батуринці ще 8 грудня 1862 року зробили свій перший внесок у справу відродження — зібрали громадою на той час великі кошти: 60 карбованців на видання «наськихъ книжокъ» Миколи Костомарова і надіслали видатному історикові. У листі до нього розповіли, як один старенький дідок, пожертвувавши «коповика», сказав: «Я діждався таки щасливої години — віддати його на таке неподіване діло; бо розумію, що се дуже добре діло. Маю діток і онучат, хоч неписьменний я, та знаю по собі, що треба їм вчитися, — бо горе в темноті!» Справді. Є не тільки горе, а й гріх, бо без святих місць, власної історії ми приречені на виродження, ганебне яничарське існування.

Тож допоможемо Батурину!

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

Культура

СЕЗОН ПРЕМ'ЄР

Є всі підстави вважати, що заключний показ кращих вистав фестивалю «Прем'єри сезону», який розпочався 15 травня, стане святом сценічного мистецтва України. Відкрився фестиваль прем'єрою «Набукко» Дж.Верді у Національній опері України. А представлені будуть у Києві чи не всі мистецькі жанри — музичні, драматичні, музично-драматичні, театри оперети, юного глядача, ляльок. Вони покажуть свої нові сценічні роботи, визнані кращими на регіональних оглядах.

Проводять фестиваль Міністерство культури та державний театр «Дружба».

***На знімку:** сцена з вистави Севастопольського театру ім.А.Луначарського «Молочний фургон тут більше не зупиняється».*

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ «БОГОСЛАВЕНЬ»

ПРИЙДЕ НЕВДОВЗІ ДО УКРАЇНСЬКОГО ЧИТАЧА

Творча група книжково-журнального видавництва «Тернопіль» закінчила роботу над збірником духовної поезії західноукраїнських авторів. Ця своєрідна антологія матиме найменування «Богославень» — як і славнозвісний збірник духовних пісень, випущений у Почаєві в 1790-1791 роках.

Так через два століття повертається знову до нас чисті джерела високої і вічної мудрості. До тернопільського «Богославня» увійшли кращі зразки духовної поезії 160 авторів — уродженців краю — від Памво Беринди, Маркіяна Шашкевича і Корнила Устияновича до наших сучасників — Романа Лубківського, Дмитра Павличка і Петра Тимочка.

Скажімо, зі спадщини Івана Франка подані ті вірші, яким із зрозумілих причин не знайшлося місця навіть у 50-томному зібранні його творів.

Широко репрезентовані твори поетів, імена яких протягом тривалого часу були під забороною,— Олеся Гереги, Богдана, Левка і Сильвестра Лепких, Антона Лотоцького, Юри Шкрумеляка та інших, а також репресованих — Ігоря й Ірини Калинців, Тараса Мельничука, Валентина Мороза, Степана Сапеляка, Євгена Сверстюка... Українська діаспора представлена віршами таких самобутніх авторів, як Святослав Гординський, Роман Завадович, Роман Купчинський, Оксана Лятуринська, Олександр Неприцький-Грановський та інших вихідців з Галичини й Волині.

Твори — а їх майже 700 — у тернопільському «Богославню» подані за тематичними розділами: вірші-молитви, Різдвяна поезія, Йорданські вірші, вірші про розп'яття Ісуса, Великодня поезія, вірші про Зелені Свята, Святого Юрія, Святого Миколая та ін. Наприкінці книжки наведені біографічні довідки про всіх авторів. Книжка буде корисною насамперед учням загальноосвітніх та церковних шкіл, студентам, педагогам, священнослужителям.

Нині визначається тираж «Богославня» і приймаються попередні замовлення. Листи надсилайте на адресу: 282001, Тернопіль, вул. Кн. К. Острозького, 3, книжково-журнальне видавництво «Тернопіль».

При колективних замовленнях (більше 100 примірників) надаємо суттєву знижку в ціні.

Богдан МЕЛЬНИЧУК, Михайло ОНИСЬКІВ,
упорядники збірника «Богославень».
Тернопіль.

ВАЛЮТНІ БРИЗКИ ШАМПАНСЬКОГО

НЕ ПРИПАЛИ МАХІНАТОРАМ ЗАВДЯКИ ПРИНЦИПОВИМ І ПРОФЕСІЙНИМ ДІЯМ ПРАЦІВНИКІВ УСБУ ПО ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ. А МОЖЕ?..

Право

Газета вже повідомляла, що в Ужгороді завершився суд над групою осіб, яких звинувачували в організації та вивезенні за кордон контрабандним шляхом великої партії шампанського, зловживанні службовим становищем, хабарництві, деяких інших злочинах. Настав час розповісти і про головних «героїв» цієї історії.

Мозковий центр

Ним був Костянтин Едуардович Новицький, 1964 року народження, житель Києва, експерт-декларант зовнішньоторгової фірми «Іпат» при інституті електрозварювання ім. Патона.

Достеменно не виявлено, хто «підкинув» йому інформацію про те, що фірма «ВЕМА-ФІД» (Київ) нібито збирається вивозити з Німеччини устаткування для наварювання шин. Так само повито млою невідомості і те, чи взагалі збиралася вона це робити. Недаремно один із свідків на процесі заявив, що завантаження обладнання коштує більше, ніж воно саме (прозвучало й таке, що німці готові віддати його задарма). А от те, що в чиїйсь мудрій голові зародилась ідея не гнати так далеко машину порожняком — це факт.

«А чому б не ощасливити шановних німців нашим шампанським?» — наморщив лоба експерт-декларант. І тут-таки взявся до діла. Він знав про існування в Залізничному районі Києва... Кримського (?) центру сприяння сім'ї та дитинству, який серед своїх послуг надавав і таку, як реалізація великих партій шампанського (невже, щоб підтримувати міцність родин?). Мало того, центр практикував і надання згаданого «сімейнопідкріплювального» товару в кредит. Зрозуміло, не всім. А лише особливо наближеним особам типу Новицького. При цьому жодних документів про передачу йому вина не було оформлено. Директор центру В. Савицький просто... вручив Кості ключі від складу, де зберігалось шампанське. І той взяв звідти... 433 ящики. На чесне слово.

Проте на вивіз товару за кордон необхідні були ще й відповідні документи, автотранспорт, надійні люди. Все це організувати самому Новицькому виявилося не під силу. Потрібний авторитетний спільник. Ним став офіцер СБУ С. Походін.

Спільник з СБУ

Сергій Вікторович народився в 1956 році на Донеччині в сім'ї керівника обласного рівня. Дослужився до капітана Московського райвідділу УСБУ по Києву та області. Проте, за його словами, мав намір звільнитись з органів безпеки (не бачив перспективи по службі) і займатися самостійним бізнесом.

За показаннями свідків, Новицький познайомився з дружиною Походіна під час морського круїзу в грудні 1991 року, а та, у свою чергу, «звела» його з чоловіком. Відтоді підтримували дружні стосунки. На попередньому слідстві Костя Новицький показав, що всю операцію спланував разом з Походіним. Останній з такою версією не погоджувався. Однак практичними діями активно підтримав Новицького.

Насамперед за коштом лізингової компанії «Борисфен» за сприяння її фінансового директора В. Михайленка придбав на Київському заводі шампанських вин (теж за підтримки генерального директора ВО «Укрвинпром» В.Сидоренка) нібито для радгоспу «Баришівський»... 458 ящиків «Советского игристого». В тому ж господарстві домовився за вантажівку «Супер-МАЗ» із рефрижераторним причепом для транспортування «товару». (Невже саме в «холодильнику» найкраще перевозити обладнання для наварювання шин?). Одержавши від водія чисті бланки з реквізитами та печаткою радгоспу, Походін разом з Новицьким виготовили «липові» папери, зокрема підтвердження на придатність фургону для міжнародних перевезень. І спритний офіцер зареєстрував автомобіль в органах ДАІ та на Київській митниці (на останній за протекцією начальника управління Державного митного комітету України О. Фадєєва), а також застрахував його для закордонної поїздки, одержавши необхідну для цього валюту від Новицького.

«Непогано було б мати офіційну ліцензію на вивезення шампанського», — разом дійшли висновку спільники. І знову скористались пропечатаними бланками радгоспу «Баришівський», написавши від імені його керівництва відповідну заяву до Міністерства зовнішніх економічних зв'язків. Походін спробував знайти підтримку в одержанні бажаного документа і в окремих представників комерційних структур. Але тут щось не «спрацювало».

Тоді партнери вирішили взятись за виготовлення фальшивих паперів. Основну роль знову взяв на себе Новицький.

Як готувалась «липа»?

Експерт-декларант розробив і віддрукував на комп'ютері фіктивний контракт між радгоспом «Баришівський» та польською фірмою «Патриція» на предмет вивезення господарством до Німеччини шампанського в обмін на устаткування для наварювання шин. Пізніше від імені інституту електрозварювання ім. Патона склав і направив до асоціації міжнародних автомобільних перевезень в Москву телеграму з проханням видати разовий дозвіл на перевезення в ЧСФР через Ужгородську митницю... устаткування. І вказав при цьому в телеграмі номерні знаки знайомого нам «Супер МАЗа», на той час уже завантаженого шампанським. Новицький виготовив також комплект міжнародної товаротранспортної накладної (ТТН) та манифесту АГТ на перевезення з України в Німеччину 891 ящика з шампанським.

Але тут постали нові проблеми. Останні документи мали бути завірені київською митницею. «Митників треба купити», — однозначно вирішив Костя і приступив до виконання цього стратегічного задуму. Запропонував одному. Той відмовився. Але Новицький не з тих, хто після першої осічки відступає. Згадав про знайомого і менш вибагливого інспектора Віктора Кравцова. Цей, не довго думаючи, погодився. Та зажадав за «послуги» 400 доларів. Після півгодинних торгів зійшлися на 250. Молодий митник (1968 року народження) «освятив липу» особистою печаткою за номером 34, наклав пломби на фургон 1, на прохання Кості, «забув» зробити відповідний запис у реєстраційних документах про відправлення машини з вином за кордон.

Передавши пакет фальшивих документів водієві В. Гані, Новицький повідомив його та присутніх тут І.Сонгарова та С. Кутіхіна (котрі нібито їхали за кордон, щоб навчитись обслуговувати устаткування, а насправді — супроводжувати вантаж), щоб ті в Ужгороді звернулися по допомогу для безперешкодного виїзду О. Фадєєва — керівного працівника Державного митного комітету України. Костя тоді вже достеменно знав, що його давній приятель в потрібний момент буде у відрядженні на... Закарпатті.

Бравий генерал

Серед підсудних він найстарший. І за званням, і за віком, хоча й прожив 39 років. Мав генеральську посаду — начальника управління капітального будівництва та експлуатації митних споруд Державного митного комітету України. Працював військовим будівельником, у запас звільнився в чині підполковника. Влаштувався старшим інспектором Київської митниці, виконував функції за попереднім фахом. Внаслідок реорганізації служби раптом опинився у названому високому кріслі. Чого б, здавалося, ще бажати у такі роки? Виявилося, для повного щастя цього замало. Вирішив «поспівпрацювати» з Костею Новицьким, кмітливим комерсантом, який шукав собі впливових друзів. Як і домовлялися, Сонгаров та Кутіхін розшукали Фадєєва в готелі «Дружба», де він зупинився на час свого, можливо, заздалегідь спланованого відрядження до Ужгорода. Генерал заспокоїв: проїхати через митницю допоможе. Все це відбувалося у другій половині дня 11 березня 1992 року. Патрон часу не гаяв. Оперативно зв'язався з давнім знайомим по навчанню в Києві — інспектором Чопської митниці Олегом Дешко — й доручив знайти когось з колег на Ужгородській, хто б «пропустив» шампанське.

Того ж вечора Дешко привіз у готель інспектора Олашина. Але той надати «послугу» відмовився. Розгніваний нечуваною «зухвалістю» підлеглого, Фадєєв наказав Дешку будь-що знайти потрібну людину. Нею після певних пошуків став інспектор Ужгородської митниці Ю. Малчак.

(Закінчення буде).

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

Історія

Олег Кошовий комісаром «Молодої гвардії» ніколи не був,

АЛЕ ВІД ТОГО НЕ МЕНШАЄ НАША ШАНА ДО МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПОЛЯГЛИ ЗА РІДНУ ЗЕМЛЮ

До такого висновку дійшла міжрегіональна комісія з вивчення історії краснодонської підпільної організації.

Загибель юних підпільників і народження міфу про них у часі буквально злились. Начебто багато в чому цей міф творили ті молодогвардійці, які залишилися живими, будучи самі персонажами міфу. Але ні — не вони це творили, творили ними.

Ось як усе починалося. Працівники ЦК комсомолу України передали доповідну записку Микиті Хрущову про героїчну загибель молодогвардійців. Хрущов уніс корективи і направив записку Сталіну. Як свідчить зміст документів, ситуація там була вже змодельована. Псевдоісторія «Молодої гвардії» почала свій відлік.

Олександр Фадеєв приїхав до Краснодона з конкретним бойовим завданням і виконав його, як відомо, сумлінно. Відтепер ідея, народжена у кремлівських кабінетах, мала оволодівати масами. Колишня підпільниця Ольга Іванцова писала в спогадах про те, як готувалися до приїзду в Краснодон Кагановича. Самі молодогвардійці мали різні точки зору на діяльність своєї організації. Що ж говорити Кагановичу? Звернулися за порадою до райкому партії — там швидко знайшли відповідь: говоріть — як написано у романі...

Регіональна комісія, яка почала працювати із серпня минулого року, ставила собі за мету відповісти на два найважливіших питання: чому так багато суперечностей в оцінці діяльності краснодонського підпілля. І чи існувало воно взагалі, чи, може, його вигадала поліція, щоб вислужитись перед окупантами? Представники громадських організацій, історики з Луганська, Дніпропетровська, Москви вивчили і проаналізували неймовірну кількість документів.

Загальний висновок комісії: «масштаби фальсифікації історії, діяльності і загибелі молодогвардійців були великими». Перш за все — партійного керівництва комсомольським підпіллям не було. Не була «Молода гвардія» і складовою частиною якогось розгалуженого підпілля. Оті «керівники» — Луганський підпільний обком та Краснодонський підпільний райком партії, створені влітку 1942 року, — напередодні окупації евакуювалися.

Підпільні молодіжні групи «Зірка», «Серп», «Молот», «Серп і молот» у Краснодоні та в селищах навколо нього формувалися стихійно і в серпні—жовтні 1942 року були об'єднані Віктором Третьякевичем у єдину організацію, що дістала назву «Молода гвардія». Сам Віктор на думку комісії був головною фігурою в організації.

Олег Кошовий комісаром «Молодої гвардії» ніколи не був. У музеї «Молодої гвардії» в Краснодоні зберігаються тимчасові комсомольські квитки, які нібито Олег вручав членам організації. Кошовий ставив підпис «Кашук». Квитки були піддані науковій експертизі. Висновки експертів такі: в усіх документах підписи піддавалися виправленням шляхом підчистки. В підписах виявлені первісні літери «С. Н.».

Не зрозуміло досі, наскільки правдоподібна версія про те, що Кошовий разом з німцями відійшов на Захід і нині живий. Присутній на конференції брат В. Третьякевича Володимир Йосипович розповів про те, як він самостійно вів розслідування обставин загибелі молодогвардійців. Побував на братських могилах у містах Краснодоні, Ровеньки. На табличках обох пам'ятників першим значилося ім'я О. Кошового.

Хто зрадив «Молоду гвардію»? І на це питання важко остаточно відповісти. Зате комісії стало відомо, що за Віктором Третьякевичем німці встановили стеження ще в Луганську, де він жив до приїзду в Краснодон. Відомо їм було й ім'я курсантки школи радистів Любові Шевцової, до Краснодона вона прибула вже «засвіченою». Німці не поспішали заарештувати молодогвардійців, бо вважали, що ця організація інтегрована в якусь систему, і обмежувалися спостереженнями. Коли ж наступаючі радянські війська стали наближатися до Краснодона, почалися арешти. Отже, трагічна розв'язка була реальною і без зрадників.

За висновками комісії, Луганський обком разом з ЦК Компартії України і органами МКВС МДБ, щоб обілити себе, в кращих традиціях 30-х років розробили обширну версію загибелі організації, яка базувалася на численних зрадниках. Але ж зрадники «з'явилися» пізніше. Чому Хрущов, за документами, дуже настійливо прагнув підняти на щит «Молоду гвардію» перед Сталіним? Дозволю, не відкидаючи інші версії, висловити як доповнення до цих версій і власну. Як відомо, Сталін збирався інтернувати й український народ — виселити його на сибірські простори. Проблеми з транспортом і з нашою численністю не дозволили йому цього зробити. То, може, Микита Сергійович, знаючи сатанинські плани, прикладом «Молодої гвардії» прагнув довести Сталіну, що український народ — не зрадник. Справді ж бо: підпільних організацій було безліч — чому ж відомою на весь світ стала не котрась із російських чи білоруських, а саме українська?

...Давненько це було, та й досі пам'ятаю, як на урочистому мітингу, присвяченому черговому ювілею краснодонського підпілля, вперше побачив матерів загиблих молодогвардійців. Вони стояли у першому ряду натовпу, але поодалік одна від одної. Фотокори пробували звести їх докупи: «Ви ж мами героїв — станьте поряд». А вони — я був тоді просто приголомшений цим — лише кидали одне на одного недобрі погляди.

Правда не зближала персонажів міфу.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.
Луганськ.

Від редакції. З різних причин правду про «Молоду гвардію» було спотворено. Точніше, головна причина, певно, була одна: система «редагувала» події і людей так, як вона хотіла те бачити. Плюс суб'єктивний чинник. Тобто позиція когось із батьків молодогвардійців, когось із конкретних діячів, чиясь спекуляція на іменах загиблих.

Але, встановлюючи в даному разі істину чи шукаючи її, треба не забувати головне: діти ті, а молодогвардійці, по суті, були дітьми, юнаки й дівчата, причетні до Краснодонського підпілля, не винні в тому, що після їх смерті хтось щось їм приписував, когось робив комісаром і т. ін.

Ці молоді люди, як уміли і могли, чинили опір фашистській окупації. І прийняли мученицьку смерть. І за те їм вічна шана і вічна пам'ять.

Футбол

ТІЛЬКИ РЕЗУЛЬТАТИ

ЧЕМПІОНАТ КРАЇНИ СЕРЕД КОМАНД ВИЩОЇ ЛІГИ. 25 ТУР.

«Волинь» — «Динамо» — 1:3. 7200 глядачів. Голи: Федецький (80) — Леоненко (24, 25), Ребров (56).

«Металіст» — «Таврія» — 1:1. 4 000 глядачів. Голи: Шинкарьов (40) — Шейхаметов (66).

«Шахтар» — «Торпедо» — 2:2. 1 000 глядачів. Голи: Онопко (37), Матвєєв (56) — Ткачук (27), Бондаренко (67).

«Верес» — «Дніпро» — 0:0. 12 000 глядачів.

«Металург» — «Кремінь» — 1:1. 5 000 глядачів. Голи: Крячик (63) — Скрипник (75, з пенальті).

«Кривбас» — «Зоря»-МАЛС — 2:0. 7 500 глядачів. Голи: Ниченко (22, 88).

«Нива» — «Чорноморець» — 0:2. 14 000 глядачів. Голи: Гусев (33, 50).

«Карпати» — «Буковина» — 3:1. 5 000 глядачів. Голи: Рафальчук (15), Плотко (55, 66) Фінкель (61).

Лідирують «Динамо» і «Дніпро» — по 36 очок, «Чорноморець» — 31, «Шахтар» — 30, «Металіст» — 26.

Бомбардири: Гусев («Чорноморець») — 15, Колісник («Металіст»), Матвєєв («Шахтар») — по 10.

ПЕРШІСТЬ УКРАЇНИ З ФУТБОЛУ. ПЕРША ЛІГА. 33 ТУР.

«Металург» — «Рось» — 1:1, «Евіс» — «Динамо-2» — 3:2, «Артанія» — «Нива» — 0:0, СК «Одеса» — «Норд-АМ-Поділля» — 0:1, «Кристал» — «Десна» — 1:0, «Темп» — «Автомобіліст» — 3:0, «Поліграфтехніка» — «Закарпаття» — 1:0, «Шахтар» — «Скала» — 2:3, «Хімік» — «Нафтовик» — 3:2, «Сталь» — «Ворскла» — 1:2.

34 ТУР. «Приладист» — «Прикарпаття» — 1:1, «Евіс» — «Рось» — 2:1, «Металург» — «Динамо-2» — 0:1, СК «Одеса» — «Нива» — 1:3, «Артанія» — «Норд-АМ-Поділля» — 1:0, «Темп» — «Десна» — 3:1, «Кристал» — «Автомобіліст» — 1:0, «Шахтар» — «Закарпаття» — 1:3, «Поліграфтехніка» — «Скала» — 5:0, «Сталь» — «Нафтовик» — 2:0, «Хімік» — «Ворскла» — 4:2.

Лідирують: «Нива» — 49, «Темп» — 46, «Нафтовик» — 41, «Прикарпаття» — 40, «Ворскла», «Поліграфтехніка», «Евіс», «Норд-АМ-Поділля» — по 38, СК «Одеса» — 35.

ПЕРЕХІДНА ЛІГА. 26 ТУР.

«Нафтохімік» — «Войковець» — 2:1, «Електрон» — «Торпедо» — 2:0, «Авангард» — «Динамо» — 1:1, «Промінь» — «Прометей» (ДН) — 1:0, «Фетровик» — «Антрацит» — 2:1, «Лисоня» — «Прометей» (Ш) — 2:0, «Олімпік» — «Шахтар» — 1:2, «Нива» — «Фрунзенець» — 1:0, «Море» — «Канатник» — 1:0.

Лідирують: «Нафтохімік» — 40, «Динамо» — 38, «Антрацит» — 37, «Нива» — 34.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВИХОДИТЬ з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в. о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

★ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
★ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Загальний тираж 845793

Комбінат друку видавництва «Преса України».
252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Зам. 0311091.

Сторінки 1, 3, 6 набрані і зверстані в комп'ютерному центрі «Голосу України».